

P. Brikmanis

Senlatviešu vakarēšana

Tautas luga ar dziesmām un rotaļām
vienā cēlienā

Otrais, pārlabotais iespiedums

Sabiedrības „Zeme” izdevums Valmierā
1939.

Kas ir vakarēšana?

Senos laikos rokdarbu mākslu nācies iegūt diezgan grūti. Šī iemesla dēļ dzīvē izveidojusies tā saucamā vakara skola jeb vakarēšana, uz kuru turīgākās saimnieces, rokdarbu pratējas, vērējās, audējas un rakstītājas pulcinājušas ne tikai pašu, bet arī apkārtnes meitas rokdarbu apmācībā.

Lai jauniešos uzturētu mošu garu un labāk veiktos darbi, strādājot dziedātas tautas dziesmas, minētas mīklas un stāstītas dažādas teikas un notikumi. Vakarēšana parasti notikusi rudens un ziemas vakaros. Meitas un sievas pulcējušās siltā istabā un strādājušas pie skalū, vēlāk tauku sveču, gaismas. Vakarā salasījusies vispirms mājas saime. Saimniece, vakara vadītāja, bijusi aizvien liela dziesmu teicēja. Nav trūcis arī vecais tēvs ar veco māti, kuri ar lielu humoru pratuši stāstīt par seniem notikumiem, uzdevuši jauniešiem mīklas minēt u. t. t.

Vakarēt nākuši kaimiņu ļaudis, gan precētas sievas, gan mātes ar meitām. Darbs katram bijis līdz, kāds nu kuram, gan linu grīstes, vilna, adikļi, izšuvumi u. c. Visčaklākās vakarētājas bijušas jaunas meitas, kuras dziedādamas pielocījušas bagātu pūru. Protams, vakarētājos nav trūcis arī puīšu — bālēliņu. Tie vījuši auklas, pinekļus, pavadas, pātagas, plēsuši un kaltējuši skalus, iededzinājuši skalos uguni un darijuši citus mājas darbus.

Darbu darot, vakarētāju starpā nereti valdījusi liela jautriība un omulība. Bieži notikusi pārgalvīga apdziedāšanās, rotaļas, bābiņu ķeršana, iesnaudušo izjokošana u. c.

Šinī garā, izmantojot l. tautas dziesmu materiālus, arī uzrakstīts senlatviešu vakarēšanas uzvedums.

* * *

Lai atvieglotu dziesmu sagatavošanu, tad šim iespiedumam pievienotas arī dziesmu notis Artūra Salaka sabalsojumā.

Autors.

Darbojas:

Kalniešu tēvs.

Kalniešu māte.

Dorīte — abu meita.

Kristaps — vaļenieks.

Mārieta — viņa sieva.

Milda — viņu audžu meita

Līze — gados vec. meita

Juris

Mārtiņš

Ventis

Astris

Spulģis } — audēji.

Janka

Vērpējas

Villainīšu rakstītājas

Adītājas

Mūzikanti

} Kalniešu gājēji.

} Kaimiņu ļaudis.

Notiek Vidzemē, kļaušu laikos.

Zemnieku istaba Kalniešos. Vidū durvis uz āru. Kreisā pusē durvīm logs, labā pusē krāsns ar mūrīti. Pa kreisi, priekšā, durvis uz saimnieku galu; pa labi durvis uz ļaužu galu. Uz krāsns lukturi deg svece. Pēdējā var būt arī mākslīga t. i. parastās uguns vietā var lietot elektrisko spuldzi ar kabatas batereju. Gluži tāpat var imitēt skalu uguni. Gar sienām soliņi. Sestdienas vakars vēlā rudenī.

(Puiši un meitas iet rotaļā un dzied).

1. Sidrabiņa upi bridu,
Zelta kurpes kājiņā.
Aijaja, trallalā!
Zelta kurpes kājiņā.

Sidrabs tecēj tecēdamis,
Zelts pa virsu lidināj' u. t. t.

Mārieta (ienākdama no saimnieku gala ar spalvu groziņu rokā, vēligi) Skat', vakarētāji jau sanākuši! Tavu prieku, tavu prieku!

I. adītāja: Un Mārietīņa arī.

Mārieta: (sasveicinādamās ar meitām) Es jau arī, es jau arī. Bet nu, bērni, pie darbiņiem. Saimniece teica, ka laiks darbu sākt. (Dziļdomīgi) Hi, hi! Sestdienas vakars. Ko var zināt? Ko var zināt?

Meitas: (jautri) Sāksim! Sāksim! (Visi sakārtojas darbam. Dažas meitas paņem no soliņiem līdz paņemtos darbus. Citas aizsteidzas uz ļaužu galu. Puiši novieto soliņus darba vietās).

Līze: (apskatīdamās) Kur mans ratiņš? (Aizsteidzas).

I. adītāja: Ratiņš, ratiņš, bet kur mans adīklis? (Arī prom.)

I. villainiņu rakstītāja: (jautri). Un mana villainīte? Ak, mana villainīte! Trallallā, trallallā! (Aizskrien)

Mārtiņš: (uz Venti) Venti skalus! Venti, skalus! (Uzlec uz mūrīša un pie sveces aizdedzina skalu)

Dorīte: (tuvodamās Mārietai) Mārietīņ, Mārietīņ, ko man sākt? Ko man iesākt?

Mārieta: Dorīt, Dorīt! Tu tak esi mātes meita! Rādi ko tu proti!

Dorīte: (lepni) Un rādišu arī! Vakar iesāktais cimdš būs drīz noadīts, to tuliņ redzēsiet. (Aizsteigdamās uz saimnieku galu) Ha, ha, ha! Cimdu pāri, zeķu pāri, smiedamās nodāju. (Tuliņ atgriežas)

Milda: Vecmāmiņ, vecmāmiņ, sēžaties mums vidū! (Palīdz Mārietai apsēsties).

Meitas: Vidū! Vidū! Mārietīņa mums uzdos mīklas, teiks dziesmas. (Visi pa to laiku novietojušies savās vietās. Vērpējas ar ratiņiem apsēdušās pa kreisi, priekšā. Viņu vidū arī Līze. Adītājas ieņēmušas vietu skatuves labā pusē. Viņām pievienojas Dorīte. Villainīšu rakstītājas sēž vidū. Pie viņām arī Milda ar Mārietu. Juris kaktā vij striķi, Ventis krāsns priekšā plēš skalus, bet Mārtiņš tos apmaina, Mārieta plucina spalvas).

I. adītāja: (šķelmīgi) Mārtiņ, uguni! Mārtiņ, uguni!

Mārtiņš: (jautri) Uja, cik tās nepacietīgas! (Apmaina skalu).

(Visi nopietni un klusi strādā katrs savu darbu. Dzirdams tikai darba troksnis. Blakus istabā klab stelles).

Mārieta: (pēc brīža) Kas tad nu, kas tad nu? Ne vairs dzied, ne vairs skan valodiņas. Laikam krupis uztupies laktā.

Mārtiņš (draiski) Krupis laktā, krupis laktā! Meitu pusē krupis laktā!

Milda: Rē', kāds balmute! Tā kā paši neprastu dziedāt.

Mārieta: (zīmīgi) Sāksim vien, sāksim vien! Drīz pienāks arī puīšu kārtā.

Milda: Sāksim, sāksim! (Dod meitām zīmi dziedāt. Katra grupa dzied savu pantu)

Vērpējas: (dzied).

2. Vērpjam, meitas, smalku dziju
Matiņai lūkodamas;
Tautu dēlu kumeliņi,
Nomin mauru sētvidū.

Villainīšu rakstītājas: (dzied).

3. Steidzat meitas izrakstīti,
Sevim baltas villainītes.
Tautu dēla kumeliņi
Nomin mauru sētvidū.

Adītāja (dzied).

4. Lai tautieši, ko tautieši,
Mums pašāmi padomiņš:
Mēs adami zeķes, cimdus,
Pašas pūru pielokam.

(Visas meitas dzied).

Pašas pūru pielokami
Deviņāmi villainēmi,
Deviņāmi villainēmi —
Spožu ziļu vainadziņu.

Mārieta: (dzied).

5. Put spalviņas,
Put spalviņas,
Kā puisīšu dvēselītes.
Kur meitiņas,
Tur puisīši,
Tur puisīšu dvēselītes.

Milda: Vai dzirdējāt puisī? Jūsu dvēselītes put!

Pārējās meitas: (jautri) Put, put, put!

Mārtiņš: (uz citiem puisiem) Turaties puisī! Nu mūs
knābās. Žagatiņas sasaucās: iesim dzīt vanadziņu.

Līze: (pieceldamās) Ak tu draiskulis! Ak, tavu muti!
Un visur pirmais.

I. adītāja: Šis ar' esot kāds puisis?

I. villainīšu rakstītāja: Ar muti Rīgā, ar darbiem
aizkrāsne.

Meitas: Pārmācīsim viņu!

Dorīte: (steidzas pie Līzes) Līzīt, še adata, še adata!

Pārējās meitas: Iedzel, iedzel! (Līze draud Mārtiņam
ar adatu).

Ventis: Bēdz, Mārtiņ, bēdz!

Juris: Bēdz, bēdz!

Mārtiņš: (ķircinādamies izvairas) Es nekur nebēgšu.
Es adatas nebaidos . . . Meitas man neko nepadarīs (Uzlec
uz mūriša) Hop! Es kā putnis ozolā.

Līze: Re', kāds delveris! Pagaid' tik, atmaksāsim citu
reiz.

Pārējās meitas: Citu reiz, citu reiz!

Milda: (smiedamās) Meitas, meitas, mums ir nātras. No tām puīši neizbēgs. Ļiksim viņiem pupas malt.

Pārējās meitas: Pupas malt, pupas malt! (Dod meitām zīmi dziedāt. Mārieta uzsāk pirmā, Līze novelk pēdējā. Dziedot meitas uz puīšiem skatīdamās pastrīpo zīmīgākās vietas. Visas strādājot dzied).

6. Puīši meitas apsūdzēja,
Superdentam Jelgavā,
Folrā, folrā hopsasa!
Superdentam Jelgavā.
Tos aizdzina uz kuģiem,
No kuģiem uz vāczemi; u. t. t.
Tur tiem lika pupas malti,
Dzirnaviņas mugurā, u. t. t.

Kalniešu māte: (Ienāk un manāmi apmierināta noskatās. Kad dziesma beigusies, tad uz meitām) Tā, tā meitiņas. Mācieties darbiņos, mācieties vakarēt, tad atjās tautu dēli jūsu darbus raudzīties un jūs pašas bildināt.

Meitas: (puīšus ķircinādamas) Kas to zin? Šādus, tādus negribam.

Juris: Skat', skat', kādas puīšu brāķētājas!

Ventis: Gan jau kāds krogus brālis, atkal šurpu atripos.

Mārtiņš: Atripos, atripos!

Kalniešu māte: (norādama puīšus) Nu, nu, puīši! Esiet rātni! Manas meitas visas labas. Kas otram ļaunu vēl, tas pats labu neredzēs.

Dorīte: (tuvojas mātei) Māt, māt! Dod man citu darbu. Adot man pirksti sāp, dzija metas čumurā.

Māte: Dorīt, Dorīt! Kā nu tā? Jāprot darīt visi darbi.

Dorīte: (spītīgi) Bet es negribu! Es nedarīšu! (Nomet adīkli zemē) Man tik rakstīt villainīti.

Māte: Nāks laiks, nāks padoms. Iemācišu tev arī villainīti izrakstīt.

Dorīte: (uzstājīgi) Tad tūliņ! Milda raksta villainīti, bet man jāada.

Milda: Nedusmo, Dorīt, nedusmo. (Paņēl adīkli un iet pie Dorītes) Še, raksti villainīti, es adīšu. Man vienalga kādu darbu daru.

Dorīte: (paķer villainīti) Dod, dod! Tu man parādīsi un es rakstīšu. Vai ja?

Milda: Parādīšu, Dorīt, parādīšu

Māte: Labi, Mildiņ, labi. Dzīvojiet kā māsas. (Blakus istabā smiekli un troksnis) Kas tur smejas? Kas tur spiedz? Jāiet raudzīt. Laikam kādas nerātņības. (Prom).

Mārtiņš: (uz pušiem pusbalsī) Puīši, puīši, Līze snauz! Klusu, mierā! (Visi uzmanīgi vēro. Mārtiņš pieķer Līzei pie sāniem) Liz, Liz! Kodeļa deg!

Līze: (sabīstas) Tpu, tpu! Melis, melis! (Pieceldamās) Prom, kaktā! Ne biju iesnaudusies, nekā. (Turpina vērpt).

Mārieta: Tavu kaunu, tavu kaunu! Kā nu tā strādājot var snaust. (Gribēdama novērst uzmanību uz citu pusi) Meitas, meitas, atminiet manu mīklu. Kura pirmā atminēs, tā uzdos nākošo.

Meitas: Minēsim, minēsim!

Mārieta: Tad klausaties bērni:

Ubadziņi bizinēja
Pavasara saulītē,
Tarbatīņas savēruši
Ozoliņa zariņos.

(Visi minēdami sevī pa teikumam atkārto).

Mārtiņš: (pēc brīža) Zinu, zinu! — Ozolzīles.

Mārieta: Nav, nav, Mārtiņ.

Dorīte: Kas tad?

Milda: Es atminēju, vecmāmiņ. Tās ir lapsenes.

Mārtiņš: Vai tiesa, Māriet?

Mārieta: Tiesa, tiesa.

Milda: Nu tagad atminiet manu mīklu: Taisns tēvs, lika māte, plakana meita, apaļš un lustīgs dēls. (Atkal visi min tāpat kā agrāk).

Dorīte: Kas tas var būt? Apaļš un lustīgs dēls. Zinu, zinu!

Milda: Nu, nu — kas tad?

Dorīte: Miežu grauds.

Milda: Nav, nav.

Mārtiņš: (priecīgi) Uzminēju, uzminēju! Tas ir apinis.

Milda: Pareizi, Mārtiņ.

Mārtiņš: (lepni) Tagad es uzdošu mīklu: Kā ēzelis zviiedz, kā jumprava danco.

Līze: (aizdomīgi) Kas tas? Kas tas? (Visi min kā agrāk).

Dorīte: Vārna, vārna! Tā ir vārna;

Mārtiņš: Nav, nav! Dorītei šodien neveicas. Minat, minat! Kurš pirmais atminēs, tam uzspēlēšu.

Milda: Žagata, žagata! Tā ir žagata.

Mārieta: Tev, Mildiņ, laba galviņa. (Otrā istabā atkal troksnis un smieklī).

Meitas: Kas tur? Kas tur? (Otrā istabā dzied).

7. Visi mūsu ciema puīši ligo, ligo
Spalvu grozā saguluši ligo,
Kazas kājas nograuzušas ligo, ligo
Sēņu kātus domādamas ligo.

(Atveras durvis un iznāk Janka ar maisu galvā. Maisa gals apsiets ap viduci, lai nevar nomaukt).

Janka: (iznākdams) Velni, velni! (Spurinājas ar rokām pa maisu) Tas ir meitu darbs.

Kāda meita: (pārādas durvīs un smiedamās rāda uz Janku) Tas kaimiņu Janka, tas kaimiņu Janka. Kamēr spolējot gulēja, tikām maiss uzauga galvā. (Aiziet. Pārējie smejas)

Dorīte: Hi, hi, hi! Guli vēl, guli vēl!

Pārejās meitas: (kauninādamas) Janka, Janka!

Janka: (maisā) Ko smejat? Atraisat tak kāds maisu.

Milda: (Uz Janku) Vai manu dienī, ak manu dienī! (Smiedamās) Kur tad tu nu bijī, āzīti manu? (Atraisa maisu un no met to malā).

(Visi jaunieši iet rotaļā un dzied).

8. Kur tad tu nu bijī, āzīti manu?

Sudmalāsi, sudmalāsi, kundziņi man'!

Ko tad tu tur dariji, āzīti manu?

Kviešus malu, rudzus malu, kundziņi manu!

Ko tad tu tur ēdi, āzīti manu?

Pienu, medu, pienu, medu, kundziņi man'! u. t. t.

Mārieta: (ieskatījusies) Tavu traci, tavu traci! Tas tak ir mans spalvu maiss. Ieraudzis vēl saimniece. (Paņem maisu un pabāž zem soliņa).

Juris: (sparīgi) Puiši šurp! Ne meitas vien — mēs arī protam dziedāt.

Mārtiņš: Un dziedāsim ar'!

Ventis: Liela, gara tautu meita, (Puiši dzied).

9. Liela, gara tautu meita,
Bez darbiņa ganos gāja.

U—ja, u jajā!

Bez darbiņa ganos gāja.

Bez darbiņa ganos gāja,

Bez pūriņa tautiņās u. t. t.

(Meitas strādā un neliekas ne zinīs, ka viņas apdzied).

Dorīte: (kad dziesma beigusies, spītīgi) Mārtiņ, skalu, Mārtiņ, skalu!

Citas meitas: (tāpat) Mums arī, mums arī! Uguni, uguni!

Mārtiņš: (uzlec uz mūriša) Skali slapji, negrib degt.

Juris: Un nedegs arī.

Mārieta: (smiedamās) Ak, tu tādi spītētāji. (Visi klusi strādā).

Kristaps: (ienāk) Na! Kas tad nu? Runcis ielīdis pakrāsni vai?

Milda: Runcis, ko runcis, bet nupat te bija dādiņu karš. Mēs puišus pievārējām.

Meitas: Pievārējām, pievārējām!

Dorīte: Vienam maisu uzmauca galvā.

Kristaps: (pārsteigts) Ko? Ek, būt' man tā noticis!

Mārieta: Ko nu tu, vecit, vairāk vari mēroties ar jaunajiem. Nāc labāk pastāsti mums ko par kariem.

Meitas: Par kariem, par kariem!

Ilze: Jums Kristap, laba atmiņa. Jūs labi protiet stāsūt.

Milda: Pastāstiet mums par to prūšu lielskungu.

Meitas: Par lielskungu ja, par lielskungu ja.

Kristaps: Kad jau tā vēlaties, tad teikšu arī. (Apsēžas un karoti taisīdams stāsta) Reiz kāds prūšu lielskungs par varas makti gribējis karot. Ļaudis gan lūguši, gan solijušies kungam strādāt, lai tak dzīvojot mierā, bet lielskungs ne un ne.

Mārtiņš: Ar ko tad lielskungs gribējis karot?

Kristaps: Nu ar lietuviešiem. (Turpina) Lielskungs savācis visu savu karaspēku un kādu nakti apmeties pie Lietavas robežas kādā mežā. Lietuvieši uzzinājuši, ka lielskungam ciets miegs, tie nakti pielavijušies pie lielskunga telts, aizveduši to sev līdz un krietni sapēruši. Lielskungs gan otrā rītā atgriezies pie sava karaspēka, bet nav varējis ne sēdēt, ne stāvēt.

Visi: (smejas) Ta ta joks!

Mārtiņš: Un ko lielskungs?

Kristaps: Lielskungs bijis ļoti pārskaities, bet negribējis saviem karavīriem pierādīt, ka viņš nevar sēdēt uz zirga. Tas uzkāpis zirgā un jādams uz prūšu pusi no sāpēm kliezdis: Hop, hop, deg, deg!

Visi: (smiedamies) Hop, hop, deg, deg!

Mārtiņš: Un ko prūšu karaspēks?

Kristaps: Tie nodomājuši, ka lielskungam muiža aizdegusies un steigušies viņam līdz uz prūšiem muižu dzēst. Un tā lietuvieši izgājuši sveikā.

Mārtiņš: Smalks joks. Ja mums būs jākaro, tad mēs arī ko sagudrosim.

Māte: (ienāk ar ceptiem kāļiem) Pacienāšu vakarētājus ar ceptiem kāļiem. Vēl tīri silti. (Izdala kāļus).

Kristaps: (kāli paņemdams) Paldies, saimniec, paldies!

I. adītāja: (nomet kāli zemē) Tpu, tpu! Karsts! (Visi smejas).

Juris: Dodiet man, dodiet man! Man pirksti nedeg.

Māte: Še, Mārietīn, tev tas mikstākais.

Mārieta: Paldies, paldies! Dots devējam atdodas.

Ciema meitas: Lai veselība Kalniešu mātei! Lai veselība Kalniešu tēvam!

Māte: Tā jau jūsu pašu ziņa. Mācaties tik darbiņos, nematies prātiņā! Darbiņš jums maizi dos, prātiņš zemes gabaliņu.

Kalniešu tēvs: (ienāk) Skat', kas ļaužu istabā! (Apskatās.) Labvakar ciema ļaudis, labvakar mājas ļaudis! (Sasveicinas ar tuvējiem).

Ļaudis: Labvakar, Kalniešu tēv! Veseli, Kalniešu tēv!
Kur jūs tik vēlu?

Māte: Kungs jau viņu izsauca uz muižu. (Uz tēvu) Nu, ko lielskungs teica?

Kalniešu tēvs: Ko šis teica? Atkal uzlicis mums jaunas klausas. (Neapmierināts) Viņam nekad nav diezgan darīts. Vaid tik, ka maz. Kamdēļ mēs, zemnieki, tik nabagi esam palikuši? Kungi prasa sev lielu tiesu, bet mums aug smilgas tūrumā.

Dorīte: Tiesa, tiesa tēv! (Draiski) Kundziņš sēd spilvenos un tik saka: vai, vai, vai!

Mārtiņš (tāpat) Bet mēs uz klona strādādami trallallā, rallallā!

Māte: (norāj abus) Vai būsiet, bērni, mierā! Kas jums prātā ienācis? (Pārējie smejas).

Milda: Taisnība, taisnība! Viņiem taisnība (Uzsāk dziesmu).

10. Ko kundziņi jūs darītu,
Kad mēs visi nomirtum?
Aijajā, trallalā!
Kad mēs visi nomirtum.
Kas pelnītu jums maizīti,
Kas jūs lepnī godinātu? u. t. t.
Kas tur kļiedza, kas tur brēca,
Elles kakta dibenā? u. t. t.
Tā kundziņa dvēselīte,
Kas zemniekus vārdzināj' u. t. t.
Ko var kungi mums darīt,
Ko var mūsu galviņām? u. t. t.
Dzelžu kaltas mums galviņas,
Tēraudziņa dvēselīt's u. t. t.

Kalniešu tēvs: (uzsvērdams) Tiesa bērni, tiesa! (Pārmezdam visiems skatu) Mēs kungus apsūdzēsim ķeizaram!

Mārtiņš: (panākdams uz priekšu) Es arī to pašu saku. Mēs kungus apsūdzēsim ķeizaram!

Pārējie puīši: Ķeizaram, ķeizaram!

Māte: (cenšas izjaukt iesākto sarunu) Nāc, tēv nāc, iesim vakariņās! Gan vēlāk aprunāsities par klausām. (Paņem tēvu pie rokas un aizved).

Mārtiņš: Nav un nav taisnības vairs. (Klusi sarunājas ar citiem puīšiem).

Milda: Meitas, meitas! Kamēr saimnieks vakariņo — mēs uzdziedāsim.

Citas meitas: Uzdiedāsim, uzdziedāsim! (Meitas dzied)

11. Es negāju noskumusi,
Nevienā vietinā. ∴;

Lai dariju, ko dariju,
Dziedādama vien dariju. ∴;

Dziedādama cimdus metu,
Dziedādama noadiju. ∴;

Es pūriņu pielociju
Šķetinātu villainīšu. ∴;

Dorīte: Vai nu dzirdējāt puīši?

Ventis: Dzirdējām, dzirdējām.

Kristaps: Un Juris?

Juris: (ar jokiem) Kas žagatai asti cels, ja ne pati.

Dorīte: (uzlec no soliņa) Vai dzirdējāt meitas? Juris mūs salīdzina ar žagatām. (Piesit kāju) Juri es pateikšu mātei!

Juris: Tad jau tu pati laikam esi tā žagata?

Dorīte: (draudēdama) To es nepiedošu! Viņš mani dēvē par žagatu. Tagad tu, Juri, redzēsi, tagad tu redzēsi! (Sadusmota aizskrien).

Mārieta: Ak, tavu skuži! Ak tavu lepnumu!

Mārtiņš: (aizstāvēdams) Tur Juris vainīgs. Kāpēc viņš Dorīti kaitina. Saimniece atkal bārsies. (Arī aiziet uz saimnieku galu).

Juris: (sāpīgi) Kas grib, lai dusmojas par niekiem. Iesim labāk palūkot, ko audējas dara.

Ventis: Iesim, iesim! (visi puīši prom).

Milda: Tie nu esot puīši. Paši vārdojas un tad aizmūk.

Mārgrieta: (jokodama) Lai padusmo, lai padusmo! Ko šos glāstīt. Es, kad biju jauna, arī savam vecajam šad, tad

iedzēlu tā pa krietnam. Reizēm sacēla spuras vai līdz mēnesim. Un tikpat man pielipa kā piķis.

Meitas: (smejas sačukstēdamās).

Kristaps: Skaties! Es viņai esot pielipis. Bet kas tad tā bija, kas kungam gāja mani sūdzēt? Raudāji un pinkšķēji, kamēr bija jāapprec. (Arā aiz loga spēlē).

Meitas: (cita caur citu) Kas tur? Kas tur?

Milda: (jautri) Vakarētāji, vakarētāji!

Mārtiņš: (ātri ienāk uztraukts) Kas tur spēlē? Kas tur klaigā? (Steidzas pie loga).

Ilze: (Mārtiņu kaitinādama) Precinieki, precinieki! Doritei precinieki.

Mārieta: (piebalso) Tiesa gan, tiesa gan. Sestdiena laimīga diena un jauns mēnesis arī.

Meitas: (tāpat) Precinieki, precinieki!

Mārtiņš: (uztraukts) Blēņas blēņas! Slēdziet durvis! — Bēdziet prom! — Pagalmā ir krogus brāļi. (Aizsteidzas uz saimnieku galu).

Milda: Neticiet, neticiet! Mārtiņš mānas. (Pie durvīm klauvē).

Balss: (aiz durvīm) Veriet durvis, laidiet iekšā!

Milda: (steidzas pie durvīm). Kas jūs tādi?

Balss: (aiz durvīm) Aizupieši, aizupieši! Sen jau pazīstami ļaudis.

Milda: (ar nolūku) Balss, liekas, sveša. Lūdzu uzgaidiet! (Uz citām meitām) Meitas, meitas, uzmanaties! Tie mums pazīstami puīši. Nu tik dosim darbu.

Citas meitas: Darbu, darbu!

Milda: Lai zib pirkstiņi! Lai rūc ratiņi! (Visas strādā).

Mārieta: Nāc, Kristap, iesim malā.

Kristaps: Iesim, iesim. (Abi prom uz ļaužu galu. Pie durvīm atkal klauvē).

Milda: Lūdzam ienākt!

Citas meitas: Lūdzam, lūdzam!
(Ienāk Spulģis, Astris un vēl divi spēlmaņi).

Spulģis: (ienākdams) Labvakar ciema zeltenes!

Astris: (tāpat) Labvakar visapkārt.

Meitas: Labvakar, labvakar!

Milda: (roku sniegdama) Nu tik nāciet mums palīgā vakarēt.

Citas meitas: Vakarēt, vakarēt!

Līze: Vērpt un adīt, šūt un lāpīt.

Astris: Padejot un palustēt.

1. villainīšu rakst: Nē, nē, dosim darbu, dosim darbu.

Pārējās meitas: Darbu, darbu!

Milda: (uz Astri) Iešu pateikt saimniecei. Ko viņa teiks, tas būs (Ātri prom).

Spulģis: Ko te gaidīt? Es esmu veikls adītājs (Iet pie adītājam).

1. adītāja: (jokodama) Nieki, vien, nieki vien! Vēveram, audējam pile brēc vēderā.

2. adītāja: Kur pakaļ caurumiņu, tur pabāž deguntiņu.

Citas meitas: Tiesa, tiesa!

Astris: Un es? Kas man darbu dos?

Villainīšu rakst: Mēs, mēs!

1. Villainīšu rakst: Kas bij gudrs tautu dēls, tam es gudru darbu devu: linus vērpt, šķeterēt, ar sidraba zobentiņu.

Astris: Tad es iešu! Man tik drošas tautu meitas izveicīgu valodiņu. (Iet pie villainīšu rakstītājam).

Māte: (ienākdama) Jānāk raudzīt, kādi ciemi atnākuši? (Viņai seko Milda, Dorīte un Mārtiņš).

Astris: (paklanīdamies). Atnākuši talcinieki! Jālidz meitām vakarēt. (Sasveicinājas).

Spulģis: (Astrim) Runā skaidrāk! (Paklanās pret māti) Mēs atnācēji — ceļa vīri, meklējam baltpuķīti?

Mārtiņš: Sazin jods, kas tiem zudis. (Klusi sarunājas ar Dorīti).

Astris: Spulģim taisnība. Mums pazudusi balta kaziņa. Pretī nācēji teica, ka viņa uz šo pusi atnākusi.

Meitas: (Smiedamās) Nav tiesa, nav tiesa!

Mārtiņš: Es arī to pašu saku.

Māte: Viltus, viltus! Saprotu. Bet kā tas arī nebūtu, bez darba jūs prom nelaidīšu. Jums krietni jāzducina mūsu meitas. Vai esiet ar mieru?

Astris: Labprāt, Kalniešu māt!

Dorīte: Paldies māt, paldies!

Mārtiņš: (uztraukts Dorītei). Kāpēc tu tā priecāties?

Milda: Mēs nokavēto atkal uzstrādāsim.

Meitas: Uzstrādāsim, uzstrādāsim!

Milda: Čaklums mīl jautru garu.

Astris: Un jautrs gars čaklumu.

Māte: Tie jau abi kopā saderās gan. Nu tad puīši izdanciniet ar' meitas.

Meitas: (jautri) Lai jums veselība saimniec! (Meitas ātri noliek soliņus un darba lietas pie malas).

Milda: Es pasaukšu arī otra gala ļaudis. (Dara to. No kalpu gala iznāk Juris, Ventis, Janka, Kristaps, Mārieta un pārējie, arī Kalniešu tēvs ierodas).

Māte: (Astrim ar Spulģi) Ak tad tādi jūs gudrinieki? Jūs gribējāt mūs visus pārsteigt. Bet par to uzlikšu jums mazu sodu. Jums tā baltpuķīte būs jāatrod aizsietām acīm. (Uz pārējiem) Puīši, meitas, vispirms jums jāiet bābiņās.

Meitas: (jautri) Bābiņās, bābiņās!

Milda: (tāpat) Ķersim bābiņas, ķersim bābiņas!

Mārtiņš: (mātei) Vai Dorīte arī ķers bābiņas?

Māte: Visi, visi. Arī Dorīte.

Līze: Saimniecei ir kas padomā.

Māte: Nu tik manaties meitas. (Uz puīšiem) Puīši nostājaties jūs tanī pusē (puīši nogrupējas pa labi) Un meitas šinī pusē (kad tas noticis) Tagad meitas aizsieniet ar lakatiņiem puīšiem acis, pēc tam pašas sev. Kad es teikšu trīs, tad sākiert ķert (Meitas to dara).

Milda: Meitas, aizsieniet pušiem acis labi cieši. (Aizsien Astrim acis).

Mārtiņš: (Dorītei, kura Mārtiņam aizsien acis) Sien vai nesien, es jau tevi saķeršu.

Māte: (sāk lēnām skaitīt) Viens — divi — trīsi! (Visi sāk viens otru ķert. (Mārieta, Kristaps un Kalniešu tēvs sarunādamies smejas).

Juris: (pēc brīža) Man rokā, man rokā! (Saķer Līzi).

Mārtiņš: Man arī, man arī! (Saķer Dorīti).

Astris: Rokā, rokā! (Saķer Mildu).

Māte: Un tagad katram ar savu jādejo!

(Spēlmaņi spēlē un dejotāji dzied).

12. Tūdaliņ, tāgadiņ, pastalnieki danco!

Cīts ar korpēm, cīts ar vīzēm, cīts ar basām kājām!

Es ar' būtu līdzī lēcis man tā kurpe pušu,

Nem to lūku, sien to kurpi, lec tiem citiem līdzī!

Māte: (kad dejošana beigusies) Tā. Tagad sakiet puši, kurš ir saķēris baltpuķīti?

(Pēc dejas visi pa pāriem nostājas abās pusēs, bet Kalniešu māte vidū).

Mārtiņš: (pavezdams Dorīti uz priekšu) Es, es! Te ir mana cielaviņa.

Dorīte: (izraudamās) Nekā, nekā! Tā nebij' runāts. Kur tu tāds sievu liksi? Mantas tik cik muguā. Nē, nē! (Aizsteidzas pie mātes).

Mārtiņš: (aizvainots) Redzi kāda vīzdegune. (Pašapzinīgi) Manta esmu pats! Apzeltīta man galviņa, sidrabota dvēselīte (Noiet sānos).

Juris: (tāpat paved Līzi uz priekšu) Es saķēru līgaviņu ar vīzuļu vainadziņu.

Līze: (jokodama) Nekā, nekā! Dzērājiņa līgaviņa ikvakarus gauži raud. (Aiziet otrā pusē).

Māte: (uz Astri) Un Astris? Vai tev laimējās?

Kalniešu tēvs: Kuru tad tu nolūkoji?

Astris: (paved Mildu uz priekšu un dziedot atbild).

13 Nolūkoju tautu meitu,
Ar to zīļu vainadziņ'
Ai—rairīdi, ai—rairīgi!
Ar to zīļu vainadziņ'.
Ar to zīļu vainadziņu,
Kura laba dziedātāj' u. t. t.
Kura laba dziedātāja,
Ar ļaudīmi runātāj' u. t. t.

(Astris tiecas Mildu noskūpstīt).

Meitas: (Mildai) Mūc, mūc! Paslēpies!

Māte: Mūc, mūc! (Milda izraujas un bēg. Meitas saķeras rokās un ieslēdz Mildu vidū. Astris no ārpuses mēģina Mildu satvert, bet meitas aiztura).

Milda: (slēpdamās) Kur es mukšu, kur es slēpšos? Sen jau biju saderēta.

Meitas: Kur tad tu saderēji?

Milda: Vaidelošu kalniņā, pie kuplā ozoliņa.

Meitas: Kas tad jūsu rokas šķīra, kas piedeva padomiņu?
(Astris ātri ielien vidū un saķer Mildu. Kad tas noticis, meitas atlaiž rokas un noiet sāņus, Mildas pusē. Puiši nostājas Astra pusē).

Astris: (Mildu satverdams) Laima mūsu rokas šķīra, Dievs mums deva padomiņu. (Paved Mildu uz priekšu). Nu tu vairāk neizbēgsi! (Dzied)

14. Sniedz rociņu tautu meita
Būsi mana līgaviņa.
Ai—rairīdi, ai—rairīdi!
Būsi mana līgaviņa.
Būsi mana līgaviņa,
Manas mājas kopejiņ' u. t. t.

Milda: (tāpat dziedādama sniedz Astrim roku).

15. Tautiešami roku devu,
Labo devu ne kreiso.

Visi: (dzied).

Aijajā, trallalā!
Labo devu ne kreiso.

Milda: (dzied).

Labo devu ne kreiso,
Lai būt' laba dzīvošan'.

Visi: (dzied).

Aijajā, trallalā!
Lai būt' laba dzīvošan'.

Mārieta: (pārsteigta tuvojas Mildai) Mana mīļā, audžu meitiņa, vai tiesa, ko teici?

Milda: Tiesa, tiesa vecmāmiņ. Un ceru, ka jūs man neliegsiet iziet tautās?

Mārieta: Neliegšu, neliegšu! Novēlu jums abiem labu dzīvi. Astrim turība un amats, tev atkal tikums un čaklas rokas.

Milda: Paldies, vecmāmiņ! Un ko vectēvs?

Kristaps: (vēlīgi) Ko nu es, ko nu es? Lai Dievs dod jums laimīgu mūžu.

Astris: Lai tā notiek!

(Visi saķeras rokās un iet apkārt saderinātam pārim dziedādami).

16. Drīz būs kāzas, drīz būs kāzas,
Še būs kāzas šovasar.
Aijajā, trallalā!
Še būs kāzas šovasar.
Visa mūsu brāļa sēta
Spožiem vara vaiņagiem u. t. t.

Priekšskars.

Sidrabiņa upi bridu

1

Teicēja

A. Salaks

1. si-dra-bi-ņa u-pi bridu, Zel-ta kurpes kā-ji-ņā,

Piano *mf*

The musical score for 'Teicēja' consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in G major and 2/4 time, with lyrics '1. si-dra-bi-ņa u-pi bridu, Zel-ta kurpes kā-ji-ņā,'. The piano accompaniment is in the same key and time, featuring a steady eighth-note bass line and chords in the right hand. The dynamic marking is *mf*.

Pulks

1. Ai - ja - ja, tra - la - la, Zel-ta kurpes kā-ji-ņā.

f *ff*

The musical score for 'Pulks' features a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in G major and 2/4 time, with lyrics '1. Ai - ja - ja, tra - la - la, Zel-ta kurpes kā-ji-ņā.' and dynamic markings *f* and *ff*. The piano accompaniment is in the same key and time, with a bass line of eighth notes and chords in the right hand.

Dzivi, viegli

f *ff*

The musical score for 'Dzivi, viegli' consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in G major and 2/4 time, with dynamic markings *f* and *ff*. The piano accompaniment is in the same key and time, featuring a bass line of eighth notes and chords in the right hand.

Beigas

mp *p* *mf* *rit.*

The musical score for 'Beigas' consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in G major and 2/4 time, with dynamic markings *mp*, *p*, *mf*, and *rit.*. The piano accompaniment is in the same key and time, with a bass line of eighth notes and chords in the right hand.

Vērpjam, meitas

Teicēja

A. Salaks

1. Vērpjam, mei-tas, smal-ku dzi-ju,
Priecīgi

f Pulks *Sīkaliņa*
Smalku dzi-ju, Ma-ti-nā-i lū-kodamas, lū-ko-da-mas,

cresc. *f* *Sīkaliņa* *mf*
Ma-ti-nā-i lū-kodamas, lū-ko-da-mas.

Steid zat, meitas, izrakstīt!

Jautri

Teicēja

A. Salaks

1. Stei-dzat, mei-tas, iz - rak - stī - ti

Sīkalina

1. Se - vim bal-tas vil-lai-ni - tes. Stei-dzat, meitas,

Dažas Pulks

Ēē

1. iz - rak - stī - ti Se - vim bal - tas vil - lai - nīt's.

Lai tautieši

Rotāligi

Teicēja

A. Salaks

1. Lai tau-tie-ši, ko tau-tie-ši,

mf

Sikalīna

1. Mums pa-ša-mi savs padoms. *Pulks* Lai tau-tie-ši,

Dažas *f*

mp

f

f

1. ko tau-tie-ši, Mums pa-ša-mi savs pa-doms.

mf

Put spalviņas

Ar izteiksmi

Teicāja

A. Salaks

1. Put spal-vi-ņas, put spal-vi-ņas,

Vilc. *mf* Ēē

The first system of the musical score consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is written on a single staff with a treble clef and a 3/4 time signature. It begins with a whole note 'Ēē' followed by a half note 'ē'. The piano accompaniment is written on two staves (treble and bass clefs) with a 3/4 time signature. It features a steady bass line and chords in the right hand. The dynamic marking is *mf*.

Sikalīņa

Kā pui-sī-šu dvē-se-lī - tes, Ēē

Dažas

Pulks

Put spalvi-ņas,

f *mf*

The second system of the musical score continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line is written on a single staff with a treble clef and a 3/4 time signature. It begins with a whole note 'Ēē' followed by a half note 'ē'. The piano accompaniment is written on two staves (treble and bass clefs) with a 3/4 time signature. It features a steady bass line and chords in the right hand. The dynamic markings are *f* and *mf*.

put spal-viņas, Kā pui-sī-šu dvē-se-lit's.

mp *f*

The third system of the musical score concludes the vocal line and piano accompaniment. The vocal line is written on a single staff with a treble clef and a 3/4 time signature. It begins with a whole note 'Ēē' followed by a half note 'ē'. The piano accompaniment is written on two staves (treble and bass clefs) with a 3/4 time signature. It features a steady bass line and chords in the right hand. The dynamic markings are *mp* and *f*.

Puiši meitas apsūdzēja

Strauji

A. Salaks

Teicēja-teicējs

1. Pui-ši meitas ap-sū-dzē-ja Su-per-dentam Jel-ga-vā.

Sikalīņa

Pulks

Fol-ra, fol-ra, hop-sa-sa, Su-per-dentam Jel-ga-vā.

Visi mūsu ciema puīši

7

Pacilāti

A.Salaks

1. Vi-si mū - su cie-ma pui- šī, Lī - go, lī - go,

f

The score for 'Pacilāti' is in 2/4 time. It features a vocal line with lyrics, a piano accompaniment in the right hand, and a bass line in the left hand. The piece includes a repeat sign and a dynamic marking of *f* (forte).

Sīkaliņa

1. lī - go, Spal-vu grozā sa-gu-lu-ši, Lī - go!
Lī-go, lī-go!

p *f* *mf*

The score for 'Sīkaliņa' is in 2/4 time. It features a vocal line with lyrics, a piano accompaniment in the right hand, and a bass line in the left hand. The piece includes a key signature change from G major to E minor and dynamic markings of *p* (piano), *f* (forte), and *mf* (mezzo-forte).

Kur tad tu nu biji?

A. Salaks

Sīkalīna

Teicēji - atkārtoto pulks

1. Kur tad tu nu bi - ji, Ā - zī - ti ma - nu?

Teicējs - atkārtoto pulks

1. Sud - ma - lā - si, sud - ma - lā - si, Kun - dzi - ņi ma - nu.

Liela, gara, ganu meita

9

Dzīvi

A. Salaks

1. Lie-la, ga-ra, ga-nu meita Bez darbiņa ga-nos gāj'.

mf

This block contains the first system of the musical score. It features a vocal line in treble clef with a 2/4 time signature, a piano accompaniment in treble and bass clefs, and a vocal line with lyrics. The piano part includes a dynamic marking of *mf*.

Sīkaliņa

A single musical staff in treble clef with a 2/4 time signature, containing a vocal line with lyrics.

Pulks

A single musical staff in treble clef with a 2/4 time signature, containing a vocal line with lyrics.

U - ja u - ja - ja, Bez dar-bi-ņa ga-nos gāj'.

Vilcējas

A single musical staff in treble clef with a 2/4 time signature, containing a vocal line with lyrics.

Ēē - - - - -

A piano accompaniment for the second system, consisting of two staves (treble and bass clefs) with a dynamic marking of *f*.

Ko, kundziņi...

Sparīgi
Teicējs

A. Salaks

1. Ko, kundzi-ņi, jūs da-rī-tu, Kad mes vi-si no-mir-tum?

f

Lenāk

Sīkaliņš

Pulks

1. Ai-ja-ja, tra-la-la, Kad mēs vi-si no-mir-tum.

ff *mf*

Es neietu noskumuse

Jūsmīgi

A. Salaks

1. Es ne-gā-ju noskumuse, Ne-viena-i vie-ti-ņā-i,

Sīkaiņa

1. Es ne-ga-ju no-sku-mu-se, Ne-vie-nā-i vie-ti-ņā.

Tūdaliņ, tagadiņ

Lēni

A. Salaks

1. Tū - da - liņ, ta - ga - diņ, Pa - stal - nie - ki dan - co,

f *p* *mf*

Detailed description: This block contains the first system of a musical score. It features a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is written in a treble clef with a key signature of three flats and a 2/4 time signature. The lyrics are '1. Tū - da - liņ, ta - ga - diņ, Pa - stal - nie - ki dan - co,'. The piano accompaniment is written in a grand staff (treble and bass clefs) with the same key signature and time signature. It includes dynamic markings: *f* (forte) in the first measure, *p* (piano) in the second measure, and *mf* (mezzo-forte) in the third measure. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

Dzīvi

Ēē

1. Cits ar vī - zēm, cits ar korpēm, cits ar ba - sām kā - jam.

Detailed description: This block contains the second system of a musical score. It features a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is written in a treble clef with a key signature of three flats and a 2/4 time signature. The lyrics are '1. Cits ar vī - zēm, cits ar korpēm, cits ar ba - sām kā - jam.' The piano accompaniment is written in a grand staff (treble and bass clefs) with the same key signature and time signature. It includes dynamic markings: *f* (forte) in the first measure. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

Nolūkoju tautu meitu

13

Jūsmīgi

A. Salaks

1. No-lū - ko - ju tau-tu mei - tu.

mf

This system contains the first line of music. It features a vocal line in treble clef with a key signature of two sharps (F# and C#) and a 2/4 time signature. The lyrics are "1. No-lū - ko - ju tau-tu mei - tu." Below the vocal line is a piano accompaniment consisting of a right-hand part in treble clef and a left-hand part in bass clef. The piano part begins with a dynamic marking of *mf* and includes a fermata over the final chord.

1. Ar to zī - ļu vai - ņa - dziņ', Ai - rai - rī - di,

f

This system contains the second line of music. The vocal line continues with the lyrics "1. Ar to zī - ļu vai - ņa - dziņ', Ai - rai - rī - di,". The piano accompaniment continues, featuring a dynamic marking of *f* in the right-hand part.

1. ai - rai - rī - di, Ar to zī - ļu vai - ņa - dziņ'.

mf

This system contains the third line of music. The vocal line concludes with the lyrics "1. ai - rai - rī - di, Ar to zī - ļu vai - ņa - dziņ'." The piano accompaniment concludes with a dynamic marking of *mf* and a fermata over the final chord.

Nu mēs drīzi šķirsimies

Skumji

A. Salaks

1. Nu mēs drīzi šķir-si- mie-si, Nu mums katrai savs ceļiņš,

Sīkalīņa

1. Nu mēs drī-zi šķir-si- mie-si, Nu mums katrai savs ceļiņš.

Tautiešami roku devu

Liksmi

A. Salaks

Teicēja

1. Tau-tie-ša-mi ro-ku devu, La-bo devu ne kreiso-i

f *mf*

Sikalīņa

Pulks

1. Ai-ja-ja, tra-la-la, La-bo de-vu ne krei-so.

f *mf* *mp*

Drīz būs kāzas

Līksmi

A. Salaks

Sikalīņa

Drīz būs kāzas, Drīz būs kāzas,

1. Drīz būs kāzas, drīz būs kāzas, Še būs kāzas šo-va-sa-rī

šo-va-sar.

Ai-ja, tra-la-la-la, šo-va-sar.